

Zašto javnost ne učestvuje u odlučivanju o rizičnim ekološkim projektima?

30 December 2015

Udruženje Zeleni Neretva je u Konjicu održalo javnu tribinu pod naslovom "Posljedice (ne)učestvovanja javnosti u participativnom odlučivanju o okolišu". Javna tribina je održana dana 28.12.2015. g. u saradnji sa Fondacijom Heinrich Boll, Ured za BiH, kao i u prisustvo predstavnika nadležnih kantonalnih i općinskih službi, lokalnih medija, te predstavnika raznih drugih lokalnih nevladinih organizacija i ostalih zainteresiranih građana. Namjera organizatora skupa bila je da se putem ove javne prezentacije / tribine zainteresiranoj javnosti predoče, uglavnom negativni, primjeri slučajeve javnosti o rizičnim ekološkim projektima na području općine Konjic. Stoga su uvodna izlaganja tretirala proceduru odlučivanja o projektima sa visokim ekološkim rizicima, ali u kojima javnost nije dovoljno, ili pak nikako, uzimala učešće. Tako su prezentirane teme "upravljanja otpadom u općini Konjic", "planiranja i izgradnje mini HE (pritoke Neretve) na području općine Konjic" i "planiranja i izgradnje HE Ulog (Neretva) na graničnom području općine Konjic". Iako se pokazalo da je participativno odlučivanje (o okolišu) suštinsko pitanje okolinske participativne (neposredne) demokratije, ipak je praksa pokazala da educiranje javnosti o ovoj temi ne daje dovoljne rezultate ukoliko se isto ne vrši uz elaboriranje konkretnih primjera. Stoga je i namjera ovog skupa bila da se pokušaju izvući pouke iz već završenih procedura koje su protekle uglavnom bez dovoljnog učestvovanja javnosti. Tako je prezentirana tema o "planiranju i izgradnji mini HE u općini Konjic" iznjedrila zaključke u smislu da su "dnevno-politička" obaveza o razvoju i prosperitetu putem izgradnje mHE na pritokama Neretve bila isključivo obaveza bez pokrivenosti imajući u vidu da su od 2000. godine od strane općine izdane koncesije za gradnju 41 mini HE, a da je 15 godina poslije samo jedna elektrana u funkciji. Osnovni razlog ovog nesklada (obaveza / urađeno) leži u ishitrenim obavezama i dodjeljenim koncesijama "bez pokrivenosti". Međutim, najviše pažnje izazvala je prezentacija o "projektu HE Ulog i njegovom trenutnom stanju". Naime, projekat HE Ulog (Kalinovik, RS) se nalazi gotovo na samoj entitetskoj granici i svi eventualni negativni uticaji bi se odražavali nizvodno u općini Konjic, odnosno Federaciji BiH. Iako entitetski zakoni predviđaju provođenje javne rasprave (PUO) u oba entiteta (općina Konjic i Kalinovik) to se nije nikada desilo i projekat je na netransparentan način dobio sumnjive dozvole (okolinska, građevinska i dr.) za gradnju i to bez adekvatnog učestvovanja javnosti, a "to je cijeli projekat dovelo na rub legalnosti. Nakon pripremnih poslova (izgradnja pristupnih puteva) koncesionar (EFT-HE Ulog) je naišao na probleme u vezi geološki nestabilnog terena, te je morao prekinuti izgradnju projekta. Iako je i ranije bilo poznato da se lokacija izgradnje nalazi na trusnom tlu (zbog kojeg se desilo nekoliko poplava nizvodno zbog pomjeranja i klizanja zla) koncesionar se upustio u ogromne građevinske zahvate i time dodatno narušio geološku stabilnost cijelog područja. Jasno je da bi cijeli postupak planiranja i izgradnje ove kontraverzne hidroelektrane bio mnogo manje opasan da je procedura dodjele okolinske dozvole (PUO) provedena transparentno i uz učestvovanje svih zainteresiranih subjekata. Ovako, lokacija planirane HE Ulog danas predstavlja ogromnu opasnost po stanovništvo koje živi nizvodno na obalama Neretve.